

2525111

Seat No. _____

M. Ed. Examination

April / May – 2003

Elements of Educational Research : Paper – I
(Compulsory) (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- સૂચના : (૧) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચો અને ઉત્તરો મુદ્દાસર લખો. અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.
- (૨) પ્રત્યેક વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ – ૧

- ૧ (અ) અને (બ)ના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં લખો : ૧૫
- (અ) “સામાન્ય પદ્ધતિ કરતાં ક્ષેત્રપ્રવાસ દ્વારા ભૂગોળ વધુ સારી રીતે શીખવી શકાય છે.” આ વિધાનની ચકાસણી માટેની સંશોધન યોજના, નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષી ચર્ચો :
- (૧) હેતુઓ (૨) મર્યાદાઓ
- (૩) નિદર્શ (૪) વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ.

અથવા

- (અ) માહિતી એકત્રીકરણના સાધન તરીકે ‘અવલોકન’ની ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષીને કરો : ૧૫
- (૧) પ્રકાર (૨) આયોજન
- (૩) અવલોકન દરમિયાન ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો.
- (બ) “સરકારી અને ખાનગી માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગણિતવિષયક સિદ્ધિનો તેમની જાતિ, ધોરણ અને શાળા પ્રકારના સંદર્ભમાં તુલનાત્મક અભ્યાસ” આ સમસ્યાના અભ્યાસ માટેની સંશોધન યોજના નીચેના મુદ્દાઓને અનુલક્ષી ચર્ચો :
- (૧) હેતુઓ (૨) મહત્ત્વ
- (૩) નિદર્શ (૪) વિશ્લેષણની પદ્ધતિઓ.

અથવા

- (બ) સંશોધન સમસ્યાના સ્રોતની યાદી તૈયાર કરો. પ્રત્યેક સ્રોત સાથે સંબંધિત ૧૫ હોય તેવી સંશોધન સમસ્યાનું એક એક ઉદાહરણ લખો.
- ૨ નીચેના પૈકી ગમે તે પાંચના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં ૨૦ લખો :
- (ક) સંશોધન અહેવાલમાં સંદર્ભસૂચિનું મહત્ત્વ જણાવો. સંશોધન સંબંધિત બે સંદર્ભોની વૈજ્ઞાનિક ઢબે સંદર્ભસૂચિ તૈયાર કરો.
- (ખ) આકસ્મિક નિદર્શ અને હેતુપૂર્ણ નિદર્શ વચ્ચેનો તફાવત લખો.
- (ગ) સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરવાના હેતુઓ જણાવો.
- (ઘ) વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થીઓના વિવિધ વર્તનોની નોંધ કરવાની ઓળખયાદી રચો.
- (ચ) ઐતિહાસિક સંશોધનમાં વપરાતા ચાર પ્રાથમિક અને ચાર ગૌણ સંદર્ભો જણાવો.
- (છ) ઉત્કલ્પના પરીક્ષણની પ્રાયલીય અને અપ્રાયલીય પદ્ધતિઓનાં નામ જણાવો.
- (જ) ચલ એટલે શું ? તેના પ્રકાર જણાવો.

વિભાગ - ૨

- ૩ નીચેના પૈકી ગમે તે બેના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં ૨૦ લખો :
- (ક) અસામાન્ય બાળકનો વ્યક્તિઅભ્યાસ કરવા માટે તમે કઈ કઈ માહિતી એકત્ર કરશો ?
- (ખ) સંશોધન અહેવાલના મુખ્ય ભાગના લેખનમાં થતી વિવિધ ભૂલ ઉદાહરણસહ વર્ણવો.
- (ગ) ઐતિહાસિક સંશોધનમાં પુરાવાઓનું પરિશીલન ઉદાહરણસહ વર્ણવો.
- ૪ નીચેના પૈકી ગમે તે પાંચના ઉત્તર લખો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં ૩૦ લખો :
- (ક) ગૂજરાત વિદ્યાપીઠનો શૈક્ષણિક સંશોધન સંસ્થાન તરીકેનો પરિચય આપો.
- (ખ) સારી સંશોધન સમસ્યાનાં છ લક્ષણો વર્ણવો.
- (ગ) મૂળગત અને વ્યવહારુ સંશોધન વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (ઘ) માહિતીનું વર્ગીકરણ એટલે શું ? માહિતી વર્ગીકરણના હેતુઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (ચ) શૈક્ષણિક સંશોધનની વિશિષ્ટતાઓ વર્ણવો.
- (છ) પ્રયોગપાત્રો અને અનુદાન આપતી સંસ્થા પ્રત્યેની આચારસહિતા વર્ણવો.
- (જ) સમયક્રમિક સંશોધન યોજનાનાં પગથિયાં વર્ણવો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Read the question carefully and write answers precisely. Marks will be deducted for irrelevant matter.
- (2) Answer to the **each** section should be written in **separate** answer-book.

SECTION - I

- 1** Answer (a) and (b). Each answer should be in about **750** words :
- (a) "Geography can be taught more effectively by field trip than traditional method of teaching." To testify the statement, discuss a research design in the context of following points : **15**
- (i) Objectives
 - (ii) Limitations
 - (iii) Sample
 - (iv) Methods of Analysis.
- OR**
- (a) Discuss the "Observation" as a technique for data collection in the light of the following points : **15**
- (i) Types
 - (ii) Planning
 - (iii) Points to be considered during observation.
- (b) "A comparative study of Mathematical achievement of students studying in Govt. and private secondary schools in the context of their sex, std. and types of school." Discuss the research design in the context of following points for the said problem : **15**
- (i) Objectives
 - (ii) Importance
 - (iii) Sample
 - (iv) Methods of Analysis.
- OR**
- (b) Prepare a list of sources for research problem. Write one-one statement of problem related to each source. **15**

- 2** Answer any **five** of the following. **Each** answer should be **20** in about **125** words :
- (a) State the importance of Bibliography in research report. Prepare a bibliography of any two references related to research scientifically.
 - (b) Clarify the difference between Incidental and purposive sample.
 - (c) State objective for preparing a research proposal.
 - (d) Construct a chek-list to note different behaviours of a student in a class-room.
 - (e) State four primary and four secondary sources used in Historical research.
 - (f) State names of Paramatric and Non-paramatric methods used for testing a hypothesis.
 - (g) What is 'Variable' ? State its type.

SECTION - II

- 3** Answer any **two** of the following. Each answer should be **20** in about **400** words :
- (a) Which informations (Datas) will you collect to study an abnormal child by case-study method ?
 - (b) Describe various errors committed in report-writing of a main part of the research report, with illustrations.
 - (c) Describe the criticism of sources in Historical research with illustrations.
- 4** Answer any **five** of the following. Each answer should **30** be in about **150** words :
- (a) Introduce 'Gujarat Vidyapith' as a research institute.
 - (b) Explain any six characteristics of a good research problem.
 - (c) Clarify the difference between Basic and Applied research.
 - (d) What is classification of data ? Clarify the objectives of data classification.
 - (e) Describe specifications of educational research.
 - (f) Describe the ethical considerations towards 'subjects' and granting agencies.
 - (g) Describe the steps involved in Time-Serial Ordered Method.